

**LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS KANCELIARIJA
SOCIALINĖS POLITIKOS GRUPĖ**

PAŽYMA

**DĖL MOKSLO IR STUDIJŲ ĮSTATYMO NR. XI-242 4, 27, 28, 38, 39, 43, 44, 49, 50, 52, 56, 59,
67, 87 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO IR PAPILDYMO 25¹ STRAIPSNIU ĮSTATYMO
PROJEKTO, VETERINARIJOS ĮSTATYMO NR. I-2110 2, 13¹ STRAIPSNIŲ IR TREČIOJO
SKIRSNIO PAVADINIMO PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO IR ŠVIETIMO
ĮSTATYMO NR. I-1489 11 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO PATEIKIMO
SEIMUI**

(TAP-19-292(2) (19-18-15479(3)

2019-06-07 Nr. NV-1610

Vilnius

Projektų rengėjas: Švietimo, mokslo ir sporto ministerija (toliau – ŠMSM).

Projektų tikslas – tobulinti aukštųjų mokyklų tinklą, studijų ir mokslo veiklos kokybę, aiškiau reglamentuoti kai kurias Mokslo ir studijų įstatymo (toliau – MSĮ) ir Švietimo įstatymo (toliau – ŠĮ) nuostatas ir tokiu būdu sudaryti sąlygas jas sklandžiai taikyti praktikoje.

Dabartinė situacija:

- MSĮ neapibrėžia Vyriausybės įsteigto VŠĮ „Mokslo ir inovacijų sklaidos centro“ (toliau – Centras), kurio veiklos tikslas – tenkinti viešuosius interesus vykdant mokslo ir inovacijų sklaidos veiklą, padėti visuomenei įgyti žinias ir (ar) kompetencijas, padedančias įsitvirtinti ir konkuruoti kintančioje darbo rinkoje. Centre šiuo metu dirba 2 darbuotojai.
- MSĮ nuostatos prieštarauja Konstitucijai, pagal kurią aukštoji mokykla nėra įstatymų ir kitų Seimo teisės aktų priėmimo iniciatyvos teisės subjektas, o valstybinės aukštosios mokyklos reorganizavimą reglamentuojančios nuostatos yra neišsamios.
- Valstybinėms aukštosioms mokykloms galima perduoti tik valstybei nuosavybės teise priklausančią ilgalaikį materialųjį turtą.
- Nenumatyta galimybė nevalstybinėms aukštosioms mokykloms arba kitiems subjektams, priėmusiems sprendimą nebevykdyti studijų ir (ar) su studijomis susijusios veiklos, panaikinti atitinkamą leidimą;
- Naujai įsteigtos aukštosios mokyklos vertinimas atliekamas per metus nuo jos veiklos pradžios. Praktika parodė, kad toks terminas yra per trumpas veiklos rezultatams pasiekti, be to, nepakankamos reglamentuotos pasekmės, kai nutrūksta aukštosios mokyklos akreditavimas.
- Aukštųjų mokyklų išorinio vertinimo ir akreditavimo tvarkos aprašą tvirtina švietimo, mokslo ir sporto ministras, o valstybinių mokslinių tyrimų institutų – Vyriausybė.
- Užsienio aukštojo mokslo kvalifikacijų pripažinimas valstybės mastu yra fragmentuotas: Studijų kokybės vertinimo centras (toliau – SKVC) pripažįsta I ir II pakopų kvalifikacijas, Lietuvos mokslo taryba – III pakopos, o už trumpojo ciklo studijų pripažinimą atsakinga institucija nėra numatyta.
- MSĮ numato, kad magistro kvalifikacinis laipsnis suteikia teisę tęsti studijas doktorantūroje, nors realiai aukštosios mokyklos, turinčios teisę nustatyti priėmimo taisykles, gali nustatyti ir papildomų sąlygų ar apribojimų (pvz., baigusiesiems kitos studijų krypties studijas);
- MSĮ sudaromos išskirtinės sąlygos tik kolegijų absolventams pretenduoti į valstybės finansuojamas magistrantūros studijas, neatsižvelgiant į tai, kad universitetų I pakopos absolventams taip pat gali reikėti papildomų studijų, kai jų pasirinkta magistrantūros studijų kryptis nesutampa su baigta bakalauro studijų kryptimi.

- MSĮ numatyta, kad stojantis į pirmosios pakopos ir vientisąsias studijas turi būti išlaikęs bent vieną valstybinį brandos egzaminą ir atitikti kitus švietimo, mokslo ir sporto ministro nustatytus minimalius rodiklius stojantiejiems.
- Mokslo ir studijų institucijų dėstytojai ir mokslo darbuotojai, išrinkti ar paskirti administracijos darbuotojais, po jų kadencijos pabaigos gali užimti jų eitas dėstytojų ar mokslo darbuotojų pareigybės tik bendra tvarka – viešo konkurso būdu.

Projektų esmė. Siūloma:

- Apibrėžti VŠĮ „Mokslo ir inovacijų sklaidos centras“ funkcijas ir finansavimo šaltinius (valstybės biudžeto asignavimai, pajamos už suteiktas paslaugas, lėšos, gautos kaip parama, ir kitos teisėtai gautos lėšos);
- Nustatyti, kad:
 - siūlymus dėl valstybinio universiteto statuto pakeitimo, reorganizavimo, likvidavimo, taip pat reorganizavimo sąlygų ir statuto projektus rengtų universiteto taryba ir teiktų ne Seimui, o Vyriausybei (kolegijos taryba – taip pat Vyriausybei). Jei aukštosios mokyklos taryba neparengia ir nepateikia reorganizavimo sąlygų ir statuto projektų, juos rengia ir teikia Vyriausybei ŠMSM, į procesą įtraukdama reorganizuojamas aukštąsias mokyklas;
 - sprendimai dėl valstybinio universiteto būtų priimami dviem etapais Vyriausybės (kolegijos atveju – ŠMSM) teikimu, įvertinus aukštosios mokyklos tarybos nuomonę: I etape Seimas (kolegijos atveju – Vyriausybė) pritaria reorganizuoti aukštąją mokyklą; II etape – aukštoji mokykla reorganizuojama;
 - tais atvejais, kai, reorganizavus valstybinį universitetą (kolegiją) prijungimo būdu, nesudaromi nauji valdymo organai, aukštosios mokyklos taryba turi būti papildyta ne mažiau kaip 2 reorganizuojamos aukštosios mokyklos akademinės bendruomenės atstovais, iš kurių vienas – studentų atstovas, o senatas (kolegijos atveju – akademinė taryba) – proporcingu akademinės bendruomenės atstovų, bet ne mažesniu, negu du, iš kurių vienas turi būti studentų atstovas, skaičiumi, o kai aukštosios mokyklos reorganizuojamos sujungimo būdu, per 6 mėnesius nuo jų reorganizavimo pabaigos būtų sudaromi nauji aukštosios mokyklos valdymo organai;
 - sprendimą dėl nekilnojamojo turto perdavimo patikėjimo teise priima Vyriausybė, o dėl kito turto – turto valdytojas;
 - švietimo, mokslo ir sporto ministras panaikina leidimą vykdyti studijas ir su studijomis susijusią veiklą, jeigu nevalstybinė aukštoji mokykla priima sprendimą nebevykdyti studijų ir su studijomis susijusios veiklos;
 - aukštosios mokyklos išorinis vertinimas atliekamas ne vėliau kaip per 2 metus, o egzilio sąlygomis veikiančios aukštosios mokyklos – ne vėliau kaip per 3 metus nuo leidimo vykdyti studijas ir su studijomis susijusią veiklą išdavimo dienos;
 - nutrūkus aukštosios mokyklos akreditacijai, ministras priima sprendimą dėl leidimo panaikinimo datos ir termino, per kurį studijų programos išregistruojamos iš Studijų, mokymo programų ir kvalifikacijų registro, o SKVC vykdo šios aukštosios mokyklos veiklos priežiūrą;
 - valstybinių mokslinių tyrimų institutų veiklos išorinio vertinimo tvarkos aprašą tvirtina švietimo, mokslo ir sporto ministras;
 - išsilavinimo ir kvalifikacijų, susijusių su aukštuoju mokslu ir įgytų pagal užsienio valstybių ir tarptautinių organizacijų švietimo programas, akademinį pripažinimą atlieka SKVC ir švietimo, mokslo ir sporto ministro įgaliotos aukštosios mokyklos;
 - asmenys, įgiję magistro kvalifikacinį laipsnį, gali tęsti studijas doktorantūroje aukštosios mokyklos nustatyta tvarka ir sąlygomis.
- Atsisakyti papildomųjų studijų stojantiems į magistrantūrą kolegijų absolventams finansavimo.
- Nustatyti, kad į aukštosios mokyklos pirmosios pakopos ir vientisąsias studijas konkurso būdu priimami asmenys, turintys ne žemesnį kaip vidurinį išsilavinimą, išlaikę valstybinius brandos

egzaminus. Stojančiųjų į universitetus nurodytų privalomų (lietuvių kalbos ir literatūros, matematikos ir laisvai pasirenkamo, o stojančiųjų į menų studijas atveju – lietuvių kalbos ir literatūros bei laisvai pasirenkamo) išlaikytų valstybinių brandos egzaminų įvertinimų aritmetinis vidurkis ir brandos atestate nurodytų dalykų metinių įvertinimų aritmetinis vidurkis turi būti ne žemesni nei pagrindinis, o stojančių į kolegijas – bent patenkinamas vidurinio ugdymo programos dalykų pasiekimų įvertinimų lygis. Šie minimalūs reikalavimai taikomi nepriklausomai nuo studijų finansavimo pobūdžio.

- Suteikti teisę aukštosios mokyklos senatui (akademinei tarybai) nustatyti administracijos darbuotojų grįžimo, pasibaigus jų kadencijai, į iki paskyrimo eitas konkurso būdu užimtas dėstytojų arba mokslo darbuotojų pareigas tvarką, o mokslinių tyrimų instituto direktoriui, direktoriaus pavaduotojui, moksliniam sekretoriui – teisę grįžti į iki paskyrimo eitas konkurso būdu užimtas mokslo darbuotojo pareigas, jei jo darbo sutartis buvo terminuota – 5 metų kadencijai.

Derinimas. Projektas derintas su Finansų ministerija, Teisingumo ministerija, Žemės ūkio ministerija, Europos teisės departamentu prie Teisingumo ministerijos, Lietuvos universitetų rektorių konferencija, Lietuvos kolegijų direktorių konferencija, Lietuvos gimnazijų asociacija, Lietuvos mokyklų vadovų asociacija, Lietuvos moksleivių sąjunga, Lietuvos studentų sąjunga, Vilniaus universiteto studentų atstovybė. Dėl pastabų, į kurias atsižvelgta iš dalies arba neatsižvelgta, pridedama derinimo pažyma. Projektai patikslinti pagal Vyriausybės kanceliarijos Teisės grupės 2019 m. kovo 15 d. išvadą Nr. NV-747 ir Viešojo valdymo ir socialinės politikos grupės 2019 m. kovo 19 d. pažymą Nr. NV-785. Į daugumą pastabų atsižvelgta, dėl pastabų, į kurias atsižvelgta iš dalies arba neatsižvelgta, pridedama derinimo pažyma.

Atitiktis Vyriausybės programai. Projektas susijęs su Vyriausybės programos 140 punkte įtvirtintu siekiu sutelkti aukštųjų mokyklų, mokslo institutų žmogiškuosius išteklius, racionaliai ir tikslingai panaudoti mokslo infrastruktūrą, užtikrinti geriausia tarptautine patirtimi pagrįstą mokslinės veiklos vertinimą.

Dalykinio vertinimo išvada. Siūloma

- ŠMSM:
 - Įvertinti Vyriausybės kanceliarijos Teisės grupės 2019 m. birželio 7 d. išvadoje Nr. NV-1608 pateiktas pastabas ir pasiūlymus.
 - Tobulinti nuostatas dėl reorganizuojamos aukštosios mokyklos bendruomenės atstovavimo aukštosios mokyklos senate (akademineje taryboje), kai nauji aukštosios mokyklos valdymo organai nėra sudaromi, nenustatant minimalaus reorganizuojamos aukštosios mokyklos bendruomenės atstovų skaičiaus.
 - Nustatyti, kad aukštųjų mokyklų išorinio vertinimo ir akreditavimo tvarkos aprašą bei valstybinių mokslinių tyrimų institutų veiklos išorinio vertinimo tvarkos aprašą tvirtina Vyriausybė.
- Projektus svarstyti tarpinstituciniame pasitarime.

Patarėja

Jolanta Bieliauskaitė

Jolanta Bieliauskaitė, tel. +370 706 63985, el.p. jolanta.bieliauskaite@lr.lt